

Over Mortiers monopolie, de ervaring van de staf en het profiel van de VLOS

De voorlopig laatste vragen

Een paar verrassende wendingen en een coup de théâtre brachten de VLOS op frontpagina-nieuws. En *Etcetera* is er bij want hoofdredacteur Jef De Roeck is tot artistiek leider benoemd. Een vervolg op het vervolgverhaal. Met weer nieuwe oprispingen, andere vragen.

Het faillissementsverhaal van de Opera van Vlaanderen (OvV) is bekend: opgericht in 1981 groef hij in enkele jaren een formidabele put in de cultuurbegroting en laat een sociaal passief na van 1,2 miljard. Mei '87 werd dan beslist om de intercommunale OvV te vervangen door de vzw Vlaamse Operastichting (VLOS), en juli '88 werden de statuten getekend. De *coverstory* die de opera-affaire geworden was, begon pas goed met de bekendmaking van de intendant van de VLOS: Gerard Mortier. Minister van Binnenlandse Zaken Tobback, zijn voogdijminister, vond dat Mortier de put in eigen tuin moest vullen en daar meer dan zijn handen mee vol had. Geen intendant dus, wel adviseur. In de verwarring rond de nomenclatuur eindigde ons vorige omslagverhaal (*Etcetera* 23). Sindsdien zijn we nog een paar keer van verbazing omgevallen: onze eigenste hoofdredacteur, Jef De Roeck, werd benoemd tot artistiek leider, onze kersverse redactiesecretaris stapt naar publicrelations. De VLOS lijkt VTM wel, en wij de arme BRT. *Etcetera* wordt dus gehonoreerd (?) voor de standpunten die het in het debat over het operabeleid ingenomen heeft (zie *Etcetera* 16). Maar we verkopen toch nog een paar bedenkingen.

De macht

Intendant, gevolmachtigd opdrachthouder, opdrachthouder, adviseur. Zoveel is zeker, Gerard Mortier heeft de dikste vinger in de VLOS-pap. Maar zijn volmacht werd hem afgenomen door André De Moor, voorzitter van de raad van beheer. En ondertussen is ook de artistieke staf aangeduid: Jef De Roeck (artistiek leider), Rudolf Werthen (muzikaal directeur), Michel Uytterhoeven (assistent van de artistiek leider). De machtspyramide lijkt brokkelig in mekaar gezet. Onduidelijkheid in de bevoegdheidsverdeling is altijd een handicap voor

een bedrijf: er ontstaan gaten in de hiërarchische ladder, of men trapt op elkaars tenen in de overlappende terreinen. Zeker in deze delicate fase, waarbij het vastbenoemd personeel van de OvV opnieuw examen moet doen, en gedeeltelijk afgevoerd en vervangen zal worden, moet duidelijk zijn wie waarover beslist. De vakbonden dreigen onder tussen naar de Executieve en blazen koud naar Mortier.

Gunstig lijkt in elk geval dat het grootste artistieke bedrijf in Vlaanderen niet met de bekende Belgische zeven haasten alles op poten moet zetten. De staf is nu al gedeeltelijk in dienst terwijl er dit seizoen nog geen opera te beleven valt, en voor volgend seizoen misschien *Simone Boccanegra* concertant (of scenisch) te beluisteren zal zijn. Men neemt ruimschoots de tijd om de ploeg verder aan te vullen, elkaar af te tasten en op elkaar in te spelen. De koningsdrama's met het getrek rond de macht zullen snel genoeg op het programma staan.

Het monopolie

Minister van Cultuur Dewael heeft er goed aan gedaan Mortier bij de oprichting van de VLOS te betrekken. Hij is de enige wiens des-

kundigheid buiten kijf staat, en die bij alle betrokken partijen voldoende krediet kan verwerven om de operastal uit te mesten en het VLOS-avontuur artistieke garanties te geven. De eigen internationale Muntuitstraling dient daarbij als paswoord.

Duidelijk is dat Mortier daarmee een monopoliepositie verwerft in het operaleven: in de Munt is hij de onbetwiste leider en ook bij de belangrijke inrijfase van de VLOS heeft hij het voor het zeggen. In cijfers uitgedrukt: hij beheert 750 miljoen staatssubsidie voor de Munt en 280 miljoen gemeenschapsgeld voor de VLOS. Ter vergelijking: het Vlaamse theaterbedrijf krijgt alles samen zo'n 490 miljoen. Monopolievorming is in de kunstsector echter geen goede zaak: de toeschouwer is er meer bij gebaat wanneer de VLOS iets anders wordt dan de Munt, een eigen taak verwerft in het operaleven en de terreinen die de Munt onbenut laat ontgint. Is Mortier daarvoor ook de geschikte persoon? En heeft een gemeenschap wel recht op twee operagezelschappen wanneer ze zelfs geen twee intendanten kan vinden om die opera gestalte te geven? Mortier blijft eenzaam aan de top. Terwijl hij in de voorbije Muntjaren toch had kunnen werken aan de opleiding van eigen mensen in het operabedrijf, zodat het intendanten-vraagstuk van de VLOS anders opgelost had kunnen worden. Wat hij wegens een overladen agenda niet gekund heeft, moet hij nu met een hele ploeg debutanten doen, en een agenda die het begeeft onder de dubbele druk.

De ervaring

De opperste macht van Mortier roept dus enkele vragen op. Dat geldt evenzeer voor de mensen die Mortier aangetrokken heeft om de VLOS te bemannen. Deze lijst is in Vlaanderen op allerlei reacties ont haald: verbazing, verwondering, ont-hutsing, maar nergens hebben we

En heeft een gemeenschap wel recht op twee operagezelschappen wanneer ze zelfs geen twee intendanten kan vinden om die opera gestalte te geven?